

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. An Summus Pontifex licitè dispenset cum monacho in proprietate, explicato in ea re, Innocentii III. responso in dicto Cap. Cum ad monasterium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

nobis abieciimus totā virtute vitemus. Super hac omnia considerantes conditionem fragilis, incertaque natura nostra, caveamus, ne dies Domini sicut fur in nocte superveniens maculatam vel uno obolo nostram conscientiam deprehendat: Qui omnes fructu nostrae venuntiationis evacuans illud, quod in Evangelio divitiū dicitur est, ad nos quoque faciat voce Dominica dirigi: Stulte, hanc nocte animam tuam repetens à te, qua autem parasti, cuius erunt? nihilque de crastino cogitantes nunquam nos de Cenobii disciplina patiamur avelli. Hec Cassianus.

*Tractata
B. Petri
Damiani
exhortatio
ad proprietatis
vitium e-
vitandum
& dete-
standum.*

Quibus adjungam aliam haud contemnendam Petri Damiani ad proprietarios admonitionem, qui in L. Apologetico de contemptu saeculi C. 4. qui habetur apud Surium 7. Tom. postquam proprietarium peccatum Ananias & Saphira majus esse monstravit, sic ait: Quapropter, o Monache, vis in tuo cucullo recondere Christum; excute prius nummum, neque enim in uno receptaculo congrue sociatur: nam si utrumque simul incluseris: alterum sine altero possessor vacuum invenies. Quanto quippe in egenis mundi lucris copiosior fueris, tanto à veris divitiis arduosius inanesis. Nummus ergo si est, in aliena proximi jura concedat, ut vacuum pectoris tui arcam Christus inveniat. Magnus nempe bispes in dispersis tuis quaris angusta descendere, atque idcirco solus vult, & sine consortibus habitare. Quem enim caeli, terraque vastitas capere non valet, quo pacto in exiguo tui domatū angulo niteris illi peregrinos ad cobabitandum socios adhibere? cedat, cedat terrena pecunia, ubi caelestis thesaurus admittitur. Qua enim societas lucis ad tenebras? qua conventio DEI ad mammonam iniquitatis? Abiciatur ergo pecunia arguini, timeaque & furtis obnoxia, vacet exedra cordis, qua caelesti mercimonio possit impleri: nolite, inquit, thesaurizare thesauros in terra, ubi erugo, & tineae demolitur, & ubi fures effodiunt, & furantur.

Et paulo post ait: Pudeat ergo te, o miles Christi, peritura in hoc saeculo facultate ditescere, ne in futuro cogaris nudus, & inops perpetuo mendicare. In talis quippe militia arma jurasti, qua nudos, & agiles expeit bellatores, omnes autem atque in DEO signes à castrorum excubiis donativi arcet immunis. Abjurat illa militia sarcinis praegravatum, & ante tempus sulrogat expeditum. Non licet illic marsupia pendere nummorum, ubi theca tantummodo vibrantium ceruntur armorum. In bellicose scilicet acie inerti pecunia non tuus servitur, ubi conspatis canis assidua dimicatione consistitur. Non ille solidorum summam securus enumerat, qui circumfusa hostium multitudine telorum missilia indefinenter expectat. Sapē namque in talibus dum talentum metalli cuiuslibet trutinatur improvisa veniens occulti hostis sagitta stomacho libravit insigitur. Sicutque fit, ut qui solus sibi sine rei familiaris adminiculo minimè videbatur posse sufficere, jam se & sua repentinò casu lugeat irrecuperabiliter amisisse. Et qui pauper cum Christo in libertate dignatus est vivere, aversus absque illo sed servus pecunia compellitur damnabiliter interire. Sed ab his jam superfedeamus, ne moralem hanc controversiam ad Concinatorum declamationes deducamus.

CAPUT III.

An Summus Pontifex licite dispenset cum monacho in proprietate, explicato in ea re, INNOCENTII III. responso in dicto Cap.

Cum ad monasterium.

Cum proprietate carere essentiale sit status Religionis (id enim importat ex natura sua paupertatis votum ut supra parte 1. demonstravimus, idque ita annexum est monachatus professioni; ut Innocentius III. in capite, Cum ad monasterium, de statu monachorum, constanter affirmaverit, Summum Ecclesie Pastorem non posse monachis ad proprietatem habendam licentiam indulgere, dom ait: Quia Abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis, adeo annexa est Regulae monachali, ut nec contra tam summus Pontifex possit licentiam indulgere.) merito in dubium vertitur, an Summus Pontifex possit cum Monacho super habenda proprietate dispensare.

Controversia haec eadem est cum illa, quam (licet breviter) attigimus 1. parte Cap. 7. nempe, an possit Pontifex cum monacho in solemnè voto dispensare; eadem enim est utriusque rei difficultas, ac proinde idem utrobique est decidendi, ac solvendi modus. Quare omnes contrariis illis sententiis (pro utraque enim par e graves militiant Auctores, quotum classes, & nomina referuntur in re juniores Can. Carol. Tap. in Authent. ingressi, ubi deo dedicant DEO, & Petrus Dominicus Magdalenas in l. de nam. sessium 3. parte Cap. 1. num. 49. & inter Theolog. P. Sanchez Tom. 2. de matr. disp. 2. §. lib. 7. solum id quod ad paupertatis votum attinet breviter pertractabimus.

Navarrus Comment. 1. de Regul. num. 17. & de redd. Eccles. mon. 9. num. & ibidem q. 3. 1. 1. affirmat summum Pontificem dispensare posse in voto castitatis, non tamen in voto paupertatis, non quia summus Pontifex id potestate non possit, si aliqua justa causa occurrere, tamen quia talis nulla occurrere potest, ideo licet dispensare non potest. Nam cui libet, aut necessitati & utilitati, cui possit providere per dispensationem habendi proprietatem, potest providere per concessionem facultatis habendi plenam administrationem bonorum, quae sine dispensatione voti competere potest, ut de facto competit Pontificibus Maximis de Religionibus assumptis ad monarchiam tam Ecclesiasticam quam secularem, quam habent, tanquam Reges Romae, & hoc sine ullo vero dominio, aut proprietate.

Quare hoc fundamento ductus Navarr. absolute asserit nunquam Pont. Max. posse dispensare super voto paupertatis, quia non potest se offerre aliqua justa causa in tali voto dispensandi.

Mihi verò imprimis certa veriorque sententia videtur illorum, qui affirmant Papam posse in solemnè voto paupertatis, quam castitatis votum dispensare. Quae opinio hodie communiter à doctissimis viris doctissimisque defenditur.

Et nos 1. parte dicto Cap. 7. hujus facultatis dispensandi, quae Summo Pontifici competit, hanc dispensationem assignavimus; quia est votorum solemnitas, quam in traditione perfecta, & to ali

consistere probavimus, sic quantum ad substantiam de jure naturali, & divino, cum tamen hac pendeat tanquam à conditione sine qua non, ex Ecclesie acceptatione (nulla enim traditio pericitur, si debet ejusmodi acceptatio) ad Ecclesie Pastorem pertinere, qui DEI vices in hac gerit acceptatione, præscribere leges, & circumstantias in ea observandas, tam circa ætatem, tempus & modum, quam circa alias profitentium ceremonias. Præterea cum ex hac Ecclesie acceptatione, & conditionibus ab ea præscriptis pendeat voti solemnitas, summus Pontifex traditionem illam perfectissimam, & perpetuam à Religiosis factam ea conditione tacitè quasi admittere videtur, nisi Ecclesia aliud magis expedire ad majorem ejus utilitatem, & DEI gloriam prudenter judicaverit.

Respon-
detur
objectio-
ni.

Dices: undè colliges Ecclesiam hæc tacitè conditione acceptare hujusmodi traditionem? Respondeo 1. id ex usu & praxi ipsius Ecclesie consistere, quæ cum tempore urgentis necessitatis solvat hujusmodi vincula per dispensationem, signum est ipsam tempore acceptationis voluisse non absolute, & in perpetuum acceptare, auferendo sibi potestatem dispensandi.

Respondeo 2. Quia cum Ecclesia sit à Spiritu sancto edocta, & hac vià possit faciliter, & prudenter providere multorum incommodis, & utilitati; credendum est Pontifices cum dispensant in hujusmodi votis, fundari potius in hac tacita conditione, quam aliis injuriis non ita apertis.

Impugnatur
supra-
adducta
ratio
Navar-
ri.

Præterea mihi non placet sententia Navarri asserentis non posse Pontificè dispensare, ex defectu causæ justæ. 1. Quia potest casus contingere, in quo justissima offeratur Pontifici causâ in voto paupertatis dispensandi. Ut si in aliquo regno deficiente vero successore fidelis, ac Catholicæ, Regnicolæ nollent monachum alias verum successorem admittere (si ve id jure vel injuriâ fieret) nisi omnino absolveretur à paupertatis voto; è ducti ratione, nè regnum illud Ecclesie fieret, & ad Papam ejus dominium pertineret, ad quem forsitan pertinere erat necesse, cum eligendus in Regem monachus permaneret, quia eo ipso Ecclesie Summoque Pontifici omnia, quæ sibi obvenerint, acquirunt, maxime cum vasalli pertimescere possent, nè Pontifex postea vellet incorporare regnum Ecclesie.

Neque evacuat difficultatem, quòd Pontifex concederet monacho plenam de regno disponendi facultatem; nam saltem, manente voto paupertatis, semper licitum est Superiori, à monacho, quidquid antea concesserit, vendicare. Et quidquid pro solvenda hac ratione excogiter Navarrus, nunquam id poterit incongruens evadere, ac ex consequenti si ex promotione monachi ad regnum communis Ecclesie utilitas sequeretur, non video justiore aliquam causam, ut Pontifex posset jure dispensare. Secundò, quia Navar. concedit Summum Pontif. dispensantem in castitatis voto facere de Religioso non religiosum, ergò tunc dispensat etiam in voto paupertatis; Alienum enim à ratione videtur, non Religiosum ad paupertatem obligare, vel Religiosum cum paupertate sola concedere.

Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

Nec obstat text. in dist. C. Cum ad monasterium, nam non incongruè responsum illud Innocent. intelligi potest, non de summo Pontifice seu de Papa, sed de Episcopo. Pro cujus expositione illud observare par erit, monachos olim, & monasteria in potestate fuisse Episcoporum, ut habetur in Concil. Calcedonensi Can. 4. & refertur in Cap. Quidam 18. quest. 2. Et in Can. 8. ejusdem Concil. eadem repetitur Constitutio, confirmataque est in Concil. Aurelianensi relato in c. Abbaes 18. q. 2. Imò decreto Concil. Nicen. can. 14. monachus nullus effici poterat, nisi impetratâ licentiâ Episcopi. Et quemadmodum olim sine Episcopi consensu monachi in monasteriis non recipiebantur, sic neque ejici ab eis, nisi præmissâ Diœcesani consultatione, decreto Concil. Meidenf. Can. 19. olim observabatur. Et quantum conjici potest, hujus Episcopalis obedientiæ jugum tempore Innocentii III. perdurabat. Nam in Concil. Lateranen. sub eodem Innocentio celebrato can. 12. cavetur, ut vibratoris eligerentur, qui Apostolicâ autoritate monachorum & monialium domos visitarent, monetque ibi Concil. Diœcesanos Episcopos, ut monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, ut cum ad ea prædicti visitatores accederent, plus in illis inveniant quod commendatione, quam quod correctione sit dignum.

Observandum præterea est, in Europa, & Asia Episcopos olim Summos Sacerdotes, Summosque Pontifices apud antiquos Patres fuisse nuncupatos. Breviter id Romanorum Pontificum, Conciliorum & SS. Patrum autoritate comprobatur.

Anacletus Papa in Epistola 2. ad Episcop. Italiae agens de Episcoporum accusatione, & refertur in Cap. Accusatio. q. 7. sic ait: *Non liquet quòd summi Sacerdotes, id est, Episcopi, à DEO sint judicandi, non ab humanis, aut prava vita hominibus lacerandi.* Et infra: *Summorum Sacerdotum sibi Dominus judicium reservavit.* Cornelius Papa relatus in Cap. Sacrament. secundo, q. 5. Et Eusebius Papa adductus à Gratiano in Capit. *Manus quoque, de consecratione, distinctione quintâ.* Idem expressis verbis testantur: & quod majus est, Melchisedech in Epistola ad Hispanos Episcopos, illos summos Pontifices appellat, dum ait: *De his verò, super quibus rogâstis vos informari, id est, utrum majus sit sacramentum manus impositionis Episcoporum, aut Baptisma: scitote utrumque magnum esse sacramentum; & sicut unum majoribus, id est, summis Pontificibus accommodatum. Ita, &c.*

Zozimus præterea Pontifex in Epistola 1. ad Episcopum Solonitanum Episcopum: Cum ageret de tempore, quod singulis Clericorum gradibus erat definitum, postquam de Lectoribus, Subdiaconis, & Diaconis egerat, sic ait: *Exinde suffragantibus stipendiis ad presbyterii Sacerdotium poterit promoveri, de quo loco si eo illum exactior ad bonos mores vita perduxerit, summum Pontificatum sperare debet, id est, Episcopatum.*

Idem perspicue ex Concilio Agatenf. 2. Can. 25. colligitur. *Si Episcopus, ait, Metropolitanus ad comprovinciales Episcopos epistolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem Summi Pontif. aut ad Synodum invitet, postpositis omnibus, exceptâ gravi infirmitate corporis, ac præceptione*

ff

regia

IESU
Spir.
II

III,
tate dispensat
tate, expi-
CENTII
to Cap.
um.
entiale sit fluit
at ex natura
1. demonstra-
monachum
in capite, Com-
um, constant
etiz Pastorem
tatem habent
t: Quia dicit
castitatis, et
nes contra tam
n indulgent.)
Summus Pon-
habenda peo-
com illa, quam
Cap. 7. omne
in solemn
ritinque reid
est decid
missis conti-
nim par. e. g.
n classes, &
Can. Carol.
Medicus DEO,
in 1. de om.
inter Theo-
25. lib. 7.
otum autem
mum. 17. &
len 9. 3. 11
pendat epist
to paupert
actate non
res; James
leo licet d
ai, necesse
per dispens
ostelt provi-
abendi plo-
que sine d
ut de fido
Religioni-
Ecclesiasti-
, tanquam
dominio,
Navar. ab-
isse dispens-
in potest se
dispensandi.
e sententia
posse in t
in castitatis
moniter à d
ditur.
facultatis
comperit, sui
votum Euro-
, & to ali
confi-
ant.

regia ad constitutionem diem adesse non differant. Et ibi ordinationem summi Pontif. Episcopi ordinationem intelligunt Patres; non Pontificem Romanum, ut nonnullis placuit; Gallos enim Episcopos in civitate Agatha Galliarum Narbonensis ad eligendum Romanum Pontificem convenisse, quis dicat?

Et denique Isidorus l. 7. *Eymologiarum* c. 12. cum multa doceret de Episcopis, Pontifex, ait, *Princeps sacerdotum est, quasi via sequentium, & ipse summus Sacerdos, ipse & Pontifex maximum nuncupatur. Ipse enim efficit Sacerdotes atque Levitas, ipse omnes Ordines Ecclesiasticos disponit.* Ex quibus doctissimus quidam Neotericus in confirmatione Concilii Illyberitani l. 2. c. 30. colligit, illa verba *predicti cap.* Cum ad Monasterium, cum super habenda proprietate nec summus Pontifex possit dispensare, intelligenda esse de Episcopo, non de summo Pontifice.

Quae interpretatio licet gravis acutaque sit, quia tamen a communi sententia & interpretatione Doctorum recedit, omisa ea, & aliis septem hujus loci expositionibus adductis a Medina l. 5. *de sacrorum hominum continent. maxime cap. 53.* verior receptiorque interpretatio est, Innocentium Papam in dicto Cap. Cum ad *monasterium*, tantum hanc facultatem cum monachis dispensandi Romano Pontifici denegasse, monachis permanentibus in statu ac licet professione monachali. Hoc enim etiam summo Ecclesiae Pastori non conceditur, proprietatem bonorum cum paupertatis voto, & matrimonium cum continentia anà & simul conjungere. Non tamen ibi Summo Romano Pontifici potestas auferitur, quo minus abdicatis monachis regulis, absolutisque à professione monachis possit eis bonorum proprietatem, & matrimonii utum concedere. Quod de facto plures Pontifices fecisse plures Historiographi scripsere.

Hæc interpretatio communis est Canonistarum ferè omnium in d. C. *Cum ad monasterium*, & alibi sæpè, eamque veram esse ex dicto C. contextu aperte licet inferre: quia ibi Innocentius contra Abbatem Sublacen. à majore conficit argumentum hac ratione. Si summus Pontifex non possit cum monacho dispensare, ergò neque Abbas. At certum est quòd Abbas, si in aliquo casu possit cum monacho dispensare, fuisse, manente illo monacho, cum jura vinculaque monachatus ipse non dissolveret: ergò in eodem sensu de dispensatione Pontificis loquitur. Quasi dicat: Pontifex non potest cum eo, qui verè monachus exiit, dispensare; ergò neque Abbas. Tum etiam, quia ibi non fuit dubitatum, an Abbas possit monachum omninò paupertatis voti vinculo absolvere, sed tantum, an possit monachis verè existentibus proprietatem aliquam indulgere, quod Innocentius eà ductus ratione negat: Quia talem licentiam nec summus Pontifex potest concedere monacho in sua professione statuque permanenti.

CAPUT IV.

An bona Religiosorum ipso jure post emissam professionem acquirantur monasterio?

BONA Religiosorum professione emissâ, nisi ante ipsam Religiosi de illis dispoierint, ipso jure transeunt in monasterium, si monasterium sit capax habitum, sive immobilium bonorum. Ita cautum est utroque Jure & Canonico & civili, ut habet C. *Non dicatis*, ibi. *Cum hujus nostrae Congregationis Fratres non solum facultatibus, sed & voluntatibus propriis in ipsa Ordinis susceptione renunciaverint, & se per promissam obedientiam penitus aliorum potestati subdidierint, certum est eos nihil habere, possidere, dare vel accipere sine Superiorum licentia debere.* Et Cap. 19. qu. 3. ubi sic dicitur: *Quia ingredientium monasterium convertendi gratia, ulterius nulla sit testandi licentia, sed ut res eorum ejusdem monasterii sint, aperta legi definitione decretum est.* Idem expressè decernitur Authent. *Ingressi*, Cap. de sacros. Ecclesiis. *Ingressi* (inquit) *monasteria, se suaque dediderunt DEO.* Et in aliis jurebus.

Fundantur autem hujusmodi Constitutiones in eo, quòd in consequentiam personarum bona debent venire: quare licet persona transeat in jus & potestatem monasterii, ita simul cum illa possessio bonorum. Præterea, quia in jure monasterium habetur loco filii, qui jure ipso succedit in paternis bonis, ut latius priore parte hujus *Traктatus* Cap. 5. & 6. scripsimus; & hoc ipsum rationi consentaneum videbatur, ut optime advertit P. Lessius lib. 1. *de just. & jure*, cap. 41. *dub. 10.* quia æquum non est, ut dum quis se totum tradit divino obsequio, res suas faciat servire mundo; & qui corpus suum tradit ad penitentiam, bona sua relinquat in laicibus ad luxum.

Deinde, quia cum in monasterio vivere, & ab eo alimenta monachus percipere debeat, par est ut illi potius res ejus cedant, quam aliis, quibus nihil debet, & à quibus nihil expectat. Demum, quia cum sit consilium Christi, ut dentur pauperibus, nullis pauperibus convenientius dare possunt, quam iis, qui sunt pauperes spiritu, quorum est regnum caelorum, & qui possunt recipere in aeterna tabernacula, quales sunt Religiosi.

Dixi (nisi ante professionem Religiosus testamentum, vel alia viâ disposuerit de bonis suis) nam tunc bona ejus, qui proficitur Religionem, debentur heredi instituto, quem ante professionem legitime instituerat; cum discrimine tamen: nam si hæres fuerit extraneus, & Religio bonorum capax non sit, statim ab emissâ professione, ad heredem institutum bona devolvuntur; si verò Religio sit bonorum capax, bona non debentur heredi extraneo instituto, nisi secuta morte naturali monachi jam professi. Ita resolvit Covarruv. cap. 2. n. 6. *de Testam.* Undè si hæres moriatur